

Podpora vyučujícím v kontextu vpádu ruské armády na Ukrajinu

Dva dny po útoku ruské armády na Ukrajinu jsme dostali email od paní učitelky Ivany popisující situaci u nich ve škole:

“Situace na školách, a jistě nejen zde, je poslední dny velmi náročná. Studenti se mnohdy velmi emotivně vyrovnávají s vpádem Ruska na Ukrajinu, prožívají stres, šok, obavy, bezmoc... a situaci ve většině příliš nerozumí. Navíc ve škole máme ruské studenty, kteří se cítí také v ohrožení, bojí se šikany, už se např. v obchodech setkali s nadávkami a útoky ze strany Čechů, kteří poznali, z přízvuku, že jsou Rusové...”

Samozřejmě s nimi mluvím, vymýšlím strategie, jak s touto situací pracovat, ale přiznám se, že jsem už sama značně vysílená a nemám už tak jasnou hlavu, jak bych si přála. Nenapadá Vás nějaký zdroj, kde čerpat pro toto inspiraci?”

Tímto dokumentem reagujeme na dotaz paní učitelky Ivany. Díky za něj. Najdete zde souhrn odkazů na zdroje různých organizací pro podporu vyučujících a žactva. Rozdělili jsme je do čtyř částí:

- Jak mluvit s dětmi a mladými lidmi o válce
- Vybrané vzdělávací lekce (pro porozumění konfliktům a práci s informacemi, pro podporu respektu a tolerance v době válečné rétoriky a empatie s uprchlíky)
- Přehledové křížovky
- Kam se obrátit pro pomoc či s pomocí

Jak mluvit s dětmi a mladými lidmi o válce

Junák - český skaut: [\(Jak\) mluvit s dětmi o válce](#). Série obecných tipů od skautů.

LOCIKA: [Jak mluvit s dětmi o válce \(infografika\)](#) a [záznam z besedy](#).

LOCIKA: Článek centra Locika vysvětlující, [jak pracovat s reakcemi dětí na katastrofickou událost](#).

Respekt: [Shrnující článek](#), nabízí popis současné situace jazykem přístupným pro děti a obecnější principy jak s dětmi o válce mluvit.

Člověk v tísní: [10 námětů jak to nyní zvládnout \(infografika\)](#).

NaZemi: [Metodická podpora pro práci s kontroverzními tématy](#) (jak nakládat s postoji, emocemi a hodnotami, techniky diskuze, role vyučujících atp.)

Vybrané vzdělávací lekce

Pro porozumění válce na Ukrajině

Tajný učitel: [Metodika na téma Rusky útok na Ukrajinu z pohledu 4 médií](#) – o dezinformacích a různé práci s informacemi i s ukázkami textů a fotografií.

CEDU: Lekce [Jak mluvit se žáky o válce na Ukrajině](#) (2-3x 45 min)

Pro porozumění konfliktu

NaZemi: [Orientace v konfliktech: tematický blok č. 4. Dynamika konfliktu a aktéři s. 29](#) (45 a 90 minut)

Vzdělávací blok se zaměřuje na hlubší zkoumání průběhu konfliktu. Zúčastnění si osvojí teorii popisující dynamiku konfliktu (jakými fázemi konflikt prochází) a mapují aktéry (kdo je do konfliktu přímo, či nepřímo zapojen). Osvojenou teorii následně aplikují na příkladu osobního konfliktu i konfliktu globálního – na karibské krizi z 60. let minulého století. Analýza pomáhá rozšířit představu o tom, kdy a jak můžeme v konfliktech na osobní úrovni zasahovat.

Výběr z programů Konflikty a demokracie od NaZemi

Komplet ke stažení [zde](#). Vzdělávací bloky je možné rozdělit do 45 minutových nebo 90 minutových celků.

[Konflikty kolem nás, tematický blok 3: Vývoj konfliktu](#), s. 21. (45-90-45 minut)

Vzdělávací blok zkoumá souvislosti mezi projevy předsudečných postojů či jednání a růstem nevraživosti a nenávisti mezi různými skupinami s pomocí nástroje pyramida nenávisti. Účastníci a účastnice se zabývají otázkou, jak se společnost může posunout od vtipů o odlišnostech až k otevřenému násilí. Na příkladu reálné mediální kauzy porozumějí tomu, jak média mohou přispět k eskalaci společenského konfliktu.

[Konflikty kolem nás, tematický blok 4: Jak se mluví o konfliktech](#), s. 29. (45-45-45 minut)

Vzdělávací blok se zaměřuje na vliv třetí strany na konflikt. Zkoumá, jaké důsledky má na konflikt mezi lidmi to, že o něm mluví další lidé, a dále jak média ovlivňují společenské konflikty tím, jakým způsobem zprostředkovávají zprávy o dění ve světě. Účastníci a účastnice si uvědomí, že každý pozorovatel přináší pouze jednu perspektivu a že pro lepší pochopení situace je potřeba mluvit přímo se všemi zapojenými a v případě médií čerpat z více zdrojů. Podíváme se, jaký je rozdíl mezi pozorováním a hodnocením a mezi fakty a názory a co dělá s vyzněním popisované situace jejich směšování.

Další části série tematický blok 6: Porozumění v konfliktu (s. 41) a blok 7: Deeskalace konfliktu (s. 47) nabízejí možnost trénovat reakce snižující napětí a nácvik neformální vrstevnické mediaci.

Výběr z programů [Lidé v pohybu](#) s tématem uprchlictví a migrace

Stránka nabízí inspiraci pro práci s tématy uprchlictví a migrace, [metodickou podporu pro práci s kontroverzními tématy](#) (ke stažení [zde](#)) a odkazy [na další metodiky](#). Vybíráme několik programů vhodných pro současnou situaci, kdy k nám přicházejí uprchlíci a uprchlice z Ukrajiny.

[Rozhodnutí odejít](#) (11+, 45-60 min; Jan Kapitola)

Kdy je na čase opustit domov? Prozkoumejte naše představy o tom, kdy rozhoduje osud. Účastníci a účastnice podrobně sepíší všechny představy spojené se svým domovem. Osud jim pak jednotlivé položky začne nahodile odebírat. Budou se rozhodovat, kdy je na čase domov opustit. Aktivita je dobrým východiskem pro navazující přednášku člověka, který s uprchlíky a uprchlicemi přímo pracoval.

[Všichni jsme odněkud přišli](#) (11+, 45-60 min; na motivy Příčiny a důsledky)

Aktivita staví na skutečnosti, že migrace není novým jevem, lidé migrovali vždy a migranty a migrantky můžeme najít i mezi našimi předky. Účastníci a účastnice prozkoumávají historii migrace ve vlastních rodinách a poté se prostřednictvím textů seznamují s tím, jak migrace probíhala v určitých historických obdobích.

[Moc zlých slovíček](#) (15+, 90 min; Pavel Žalský)

Účastníci a účastnice projdou ukázky výstupů z médií a sociálních sítí, které se vyjadřují k tématu uprchlictví, a hledají jejich společné rysy, jež přispívají k šíření strachu. Na příkladu vzestupu nacismu v Německu se učí rozeznat fáze cíleného využití strachu pro získání moci.

[Jak žít společně](#) (12+, 75 min; Martin Křivánek)

Jak pomoci lidem či rodinám, kteří přišli do nové země? Co potřebují? A co potřebují lidé, kteří na místě žijí již déle? Jak tyto potřeby skloubit dohromady? Aktivita vede účastníky a účastnice k uvědomění si potřeb nově přicházejících lidí i místních obyvatel a obyvatelek a hledání způsobů, jak tyto potřeby naplnit.

Další přehledové křižovatky pro vyučující

Člověk v tísní: [Válka na Ukrajině: Podpora a užitečné materiály pro pedagogy](#)

Jak s žáky mluvit o situaci od Jasona Buckleyho. Tři lekce do výuku o migraci a válečném konfliktu. A odkazy na možnosti supervize vyučujících. Emoční podpora dětí. **Přehled je průběžně aktualizován.**

Centrum občanského vzdělávání:

Výběr z lekcí na témata: [uprchlictví](#), [Mise \(CR\) v zahraničí](#), [Nová media - hoax](#), [Použití násilí](#), [Jak projevit nesouhlas](#) atd.

Kam se obrátit pro pomoc či s pomocí

S nabídkou pomoci

www.pomahejukrajine.cz

Hlavní místo pro koordinaci pomoci, na kterém se dohodly všechny hlavní neziskové organizace a iniciativy.

www.stojimezaukrajinou.cz

Webová stránka sdružuje nejrůznější formy pomoci přes ověřené odkazy. Přidejte svůj projekt.

Pro metodickou podporu pro práci s kolektivy je možné kontaktovat následující odborníky a odborné společnosti

NPI [Národní pedagogický institut ČR - Válka na Ukrajině - informace pro školy](#)

Pro školy vzdělávající ukrajinské, ruské a běloruské žáky nabízí NPI kromě jiného i překlady a tlumočnické služby zdarma.

Více na Portále podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince

- <https://cizinci.npi.cz/kontakty/>
- halka.smolova@npi.cz

META o.p.s. - poradenství pro práci se žáky s odlišným mateřským jazykem [META](#)

- <https://meta-ops.eu/>
- proskoly@meta-ops.cz

Kontakty na regionální pracoviště a pro jednotlivé vzdělávací stupně

- <https://www.inkluzivniskola.cz/metodicka-podpora-kontakty>

[LOCIKA - centrum pro děti ohrožené domácím násilím](#)

- <https://www.centrumlocika.cz/>
- info@centrumlocika.cz

INDEPT - Online seminář: [Jak pracovat s multikulturními třídami v čase válečného konfliktu](#)
(2. 3. od 18 hod na Zoomu)